

*Kuhmon
Nuorisoseura ry*

HISTORIIKKI

Kirj. Kauko Huusko

KUHMON NUORISOSEURA RY

Historiaa

Kuhmoon perustettiin nuorisoseura jo ehkä n. 1920-luvulla. Mutta toiminta lopahti ehkä sotien takia.

Silloin oli suunnitelmassa talohanke yhdessä silloisen Vapaapalokunnan kanssa. Erimielisyyksien takia Nuorisoseura kuitenkin luopui hankkeesta. VPK oli rakentanut talon Kuhmon keskustaan, nykyisen Koulukadun ja Kainuuntien risteykseen. Sotien jälkeen ko. talo toimi Rukoushuoneena kirkon tuhouduttua talvisodan aikana.

Nykyisin toiminnassa oleva Nuorisoseura perustettiin vuonna 1961. Perustava kokous pidettiin 22.03.1961 ja merkittiin yhdistysrekisteriin 25.04.1961 numerolla 81.532. Puuhamiehinä olivat osaltaan ehkä niin sanotut "linja-auton tuomat" henkilöt. (Kuhmon perukoissa toimi jo siihen aikaan Nuorisoseurat mm. Ahovaaran, Katerman ja Paloniemen Nuorisoseurat.). Kainuun Nuorisoseurojen Keskusseuran esimiehenä toimi silloin Onni Heikkinen (syntyisin Sotkamosta). Hän oli siihen aikaan töissä Kuhmossa ja ehkäpä hänelläkin oli osuutta Nuorisoseuran perustamisessa.

Ensimmäiseksi esimieheksi eli puheenjohtaksi valittiin Martti Sipponen ja johtokuntaan tulivat mm. metsänhoitaja Eeti Huusko ja kunnanjohtaja Tauno Rautiainen.

Alkuaikoina oli toiminnassa erilaisia opintokerhoja, kuten tanhu, liikenne ja kultaisenkäytöksen kerho ym.ym.

Vuonna 1962 osallistuttiin Kainuun Nuorisoseurojen ja Keskusseuran järjestämiin Suvijuhliin Suomussalmella. Mukana oli linja-autollinen nuorisoseuralaisia, oli mm. tanhuryhmä kahdeksan paria sekä lentopallojoukkue. Tanhuryhmästä osa kävi esiintymässä Porissa Liiton tapahtumassa samana kesänä.

Näytelmät

Näytelmätoiminta alkoi siitä, että samaiset suvijuhlat järjestettiin vuonna 1963 Kuhmossa. Juhlien ohjelmaksi alettiin puuhaamaan kesäteatterinäytelmää. Talvella järjestettiin näytelmäkurssi ja kurssin

ohjaajana oli Suomen Nuorisliitosta ohjaaja Nestori Huhtanen. Ehkäpä hänen ehdotuksestaan valittiin kesäteatterinäytelmäksi Rykmentin Murheenkryyni, joka myös esitettiin suvijuhlissa. Huhtanen myös ohjasi näytelmän. Mukana näytelmässä oli myös useita Ahovaaran Nuorisoseuralaisia sekä 40-50-luvun vaiheessa toimineen Kuhmon näytelmäkerhon jäseniä. Katsojia oli ensiesityksessä liki 2000 henkeä. Esitys tapahtui ns. Uiton rannassa. Tämä näytelmä esitettiin myös Televisiossa keväällä 1964.

Ehkäpä suosioista johtuen näytelmätoiminta jatkui seuraavanakin kesänä ja ohjelmassa oli näytelmä Tukkihoella. Tämä näytelmä esitettiin Kuhmossa järjestettyjen Tukkilaiskisojen ohessa ja sai taas yleisön suuren suosion. Ehkä suuret katsojaluvut selittyvät sillä, että Kainuussa ei siihen aikaan ollut muita kesäteattereita. Vuonna 1965 rakennettiin Tönölään Kelon tassilavan viereen kesäteatteri. Ensimmäisenä näytelmänä esitettiin Maiju Lassilan "Kun ruusut kukkivat". Katsojia oli vähemmän, mutta esityksiä enemmän. Tähän aikaan oli päätetty esitysaikat jo ennakkoon, kellon aikoihin. Ja katsojiakin alkoi käydä myös Kuhmon ulkopuoleltakin. Nuorisoseuran vetäjänä toimi silloinen seuran puheenjohtaja Aarne Sopenen. Hän oli kulkeutunut Kuopion likeltä Kuhmoon apulaispankinjohtajaksi.

Vuonna 1966 oli ohjelmassa Aleksis Kiven "Seitsemän veljestä" hevosineen koirineen ja muistaakseni oli kukkokin mukana. Esityksiä oli kuusi tai seitsemän. Mainittakoon, että Kuhmossa aloitti toimintansa Kansalaisopisto v. 1965. Ehkä siitä syystä Kuhmon Nuorisoseurassa opintokerhotoiminta lopahti ja toiminta painottui kesäteatteritoimintaan. Vuosi 1967 jäi ilman kesäteatteriesityksiä, mutta jatkui seuraavana vuonna Seitsemällä veljeksellä eli vuonna 1968.

Opettaja Unto Heikuraa oli pyydetty kirjoittamaan kuhmolaisaiheista näytelmää ja hän kirjoitti näytelmän "Härkähäät". Sitä esitettiin kesinä 1969, 1970 ja 1971. Näytelmällä oli todellisuuspohjaa sen verran, että jollakin Kuhmon syrjäkylällä eli perukassa oli ruvettu puuhaamaan sonniosuuskuntaa. Varojen keräämiseksi sonnien ostoon oli järjestetty mm. iltamat ja tietysti joku tai jotkut olivat keittäneet pontikkaa. Sitä tietysti oli nautittu ja ehkäpä myytykin ko. tilaisuudessa. Joku oli tilaisuuden aikana ampunut hirvikiväärillä ehkäpä säilytelläkseen tai muuten huvikseen tuottamatta kuitenkaan vahinkoa. Tietysti tästä kävi niinsotusti "KÄRY" käyjäineen ja muine seurauksineen.

Muistaakseni vuonna 1962 Vartiuksessa pidetyissä kotiseutujuhliissa esitettiin näytelmän "Vienankarjalaiset häät" eli kuvaelma vienankarjalaisista häistä. Nämä häät on Heikura myös sisältänyt Härkähäihin. Tätä näytelmää kävi kolmen kesän aikana katsomassa n. 12 000 henkeä.

Yksi esitys pidettiin Sotkamossa tilausnäytäntönä (tilaajana Kesko). Ohjaajina toimivat Aarne Sopanen ja Jussi Koivusilta. Tästä alkoi todellinen Kuhmolaisteatterikausi. Olivathan kirjoittaja, ohjaajat ja näyttelijät kuhmolaisia.

Mainittakoon tässä, että niinsanotut "sivistyneet" vähätelivät, että NÄMÄ OVAT VAIN HARRASTAJIA. Tätä näytelmää oli tekemässä yli 30 henkeä.

Vuonna 1972 ruvettiin kesäteatteriesityksiä markkinoimaan Kainuulais-teatterin nimellä. Silloin esitettiin Unto E. Heikuran kirjoittama näytelmä Kettuvaari. Tämäkin näytelmä oli yleisön suosiossa, niin että yhdessä esityksessä oli katsojia ennätysmäärä eli 1456. Kettuvaaria esitettiin myös kesällä 1973. TV 1 taltio tämän näytelmän yhdestä esityksestä ja lähetti sen ulos heinäkuulla 1973.

Kerran oli Kettuvaaria katsomassa silloinen Kajaanin Kaupunginteatterin johtaja Kari Selinheimo. Hän oli sanonut, että "Tämä ei ole enää näytelmää vaan kansanjuhlaa".

Tämäkin näytelmä perustui todellisuuteen sikäli, että viisikymmentäluvulla vaikutti eräällä kylällä lahko- eli maallikkosaarnaaja Poutiainen. Hän saarnasi maailmanlopun tulemisesta ja että hänellä on yhteys taivaaseen ja hän oli mm. soittanut kahvimyllyllä Jumalalle. Vaikutuksena oli ollut, että ihmiset olivat tunnustaneet virkakunnalle aikaisemmin tekemiään pikku rikkeitä. Jotkut olivat jopa myyneet maitaankin ns. maailmanlopun edellä. Kyseisellä kylällä on nykyisinkin paljon uskonnollista väkeä, on jopa oma seurakuntatalo.

Kesällä 1973 otettiin käyttöön markkinoinnissa KUHMOLAISTEATTERI nimi.

Vuosina 1974 ja 1975 esitettiin Unto E. Heikuran kirjoittama näytelmä Vartioitu. Tätä näytelmää kävi kesällä 1974 katsomassa 7162 henkeä. Esityskertoja oli 10 eli yli 700 henkeä esityskertaa kohti.

Tässä näytelmässä on aiheita ns. "Vaietusta sodasta". Elikkä erästä kylää vartioivien sotilaiden ja kyläläisten elämisestä sekä olemisesta.

Vuonna 1944 partisaanit hyökkäsivät Kuhmossa Hirvivaaran taloon ja tappoivat 20 siviiliä, lapsia ja aikuisia. Kun tätä näytelmää harjoiteltiin niin joku kysyi minulta että "mitenkä te uskallatte ottaa sellaisen

näytelmän “ viitaten silloiseen isoon naapuriin. Näytelmän ohjaaja JussiKoivusilta oli ottanut yhteyttä silloiseen Kuhmon piirin nimismieheen Vilho Kauppilaan ja hän oli sanonut, että voi sen esittää. Tätäkin näytelmää kävi katsomassa yhteensä noin 12 000 henkeä. Näytelmässä oli rekvisiittana mm. toimivia aseita, kaksi pikakivääriä, kaksi konepistoolia, viisi kivääriä ja kaksi pistoolia. Aseet oli lainassa armeijalta, ja niillä ammuttiin paukkupatruunoita. Patruunat ja sotilaspuvut saatiin ostettua armeijalta.

Tästä näytelmästä kirjoitti elokuvakäsikirjoituksen Ilpo Tuomarila vuonna 1978. Reppufilmi Timo Linnasalon ohjaamana teki samana vuonna elokuvan nimellä VARTIOITU KYLÄ 1944. Elokuvassa esiintyy ammattilaisten lisäksi paljon Kuhmolaisteatterin harrastajanäyttelijöitä.

Vuonna 1976 esitettiin näytelmä “Peräkylän Profeetta”, joka tunnetaan elokuvana “Isäntä soittaa haitaria”.

Sitten taas vuosina 1977 ja 1978 oli vuorossa Unto E. Heikuran kirjoittama näytelmä “Kylän viimeinen nainen”. Autioituvan kylän ongelmien, kuten naisten vähyyden ja kilpakosijoiden runsauden mukanaan tuomat + muut ongelmat. Katsojia oli noin 10 000.

Syksyllä 1977 alettiin puuhaamaan Kelon kesäteatteriin huoltorakennusta, tarpeiston säilytystiloiksi sekä lukuharjoituspaikaksi. Tarkoitusta varten ostettiin Metsähallitukselta kämppäarakennus. “Kämppä” purettiin ja siirrettiin talkoilla teatteripaikalle. Kuhmon kunnalta anottiin avustusta rakennuksen pystyttämiseen. Rakennuslupa oli saatu sekä vuokranantaja oli antanut luvan rakentaa. Niinpä rakentamaan ryhdyttiin, rakennuksen pohja oli jo valmiina. Mutta, mutta. Maastossa vissiin asiat näyttävät toiselta kuin paperilla. Paikka sijaitsee vuokramaalla. Sotainvalidien Kuhmon osasto oli vuokrannut alueen yksityiseltä maanomistajalta ja Nuorisoseura oli päävuokraajan alivuoralaisena. Niinpä sitten kävi niin, että Sotainvalidien silloinen johto kielsi rakentamisen, koska rakennus tulee liian lähelle heidän tanssilavaa(15 m). ”Muka, että kun siihen tulee takka, niin poltatte tanssilavankin” .Menkää Multikankaalle, siellä on tilaa. Vai liekkö ollut pelko, että “lapsi kasvaa aikuista isommaksi”. Siihen aikaan rupesi väki vähenemään tanssilavoilta Kuhmossakin.

Niinpä etsimme uutta kesäteatteripaikkaa ja päädyimme Multikankaalle. Sinne rakentaminen alkoi syksyllä 1978 kunnan avustuksen avulla (omaakin rahaa oli) sekä talkootyötäkin tehtiin runsaasti.

Uusi kesäteatteri valmistui kesän 1979 esityksiin. Ohjelmassa oli Leena Härmän "Viekää tuhkatkin pesästä". Liekkö ollut syynä uusi paikka tai näytelmä tai muu syy siihen, että katsojia kävi huomattavasti vähemmän kuin mihin oltiin totuttu. Ohjaajana oli edelleen Jussi Koivusilta.

Tästä lähtien on kesäteatteripaikkana ollut Multikangas.

Paikkaa ovat alan ammattilaisetkin kehuneet hyväksi. Eräskin sanoi, että Colosseum olisi varmaan rakennettu tänne, jos olisivat tienneet paikan. Vuonna 1980 pestasimme ohjaajaksi ammattiohjaajan Kajaanin kaupunginteatterista Hannu Tyhtilän. Hän sovitti ja ohjasi Maiju Lassilan näytelmän "Kun ruusut kukkivat". Yleisökin oli enemmän kiinnostunut koskapa heitä kävi enemmän kuin edellisenä kesänä.

Seuraavaksi kesäksi valittiin Joel Lehtosen "Putkinotko". Tämän ohjasi Kuhmon kulttuurisihteeriksi v. 1976 tullut Toivo Mikkola. Putkinotko sai taas katsojat liikkeelle, heitä oli n. 4 500.

Tämänkin jälkeen esityksinä kesäteatterissa on ollut enimmäkseen tunnettuja kesäteatterinäytelmiä. Mainitsen vain näytelmien nimet ja ohjaajat.

Vuonna 1982 Vetelys. Ohjaus Pertti Hakala Oulun Kaupunginteatterista.

-"-	83 Ruoska ja rakkaus	ohj. Satu Niiranen
-"-	84 Ikiliikkuja	ohj. Pertti Hakala
-"-	85 Härkähäät	ohj. Pentti Lampinen
-"-	86 Opri ja Oleksi	ohj. Satu Niiranen
-"-	87 Tervetuloa Kälkyälle	
	Mr. Woodson	ohj. Pertti Hakala
-"-	88 Runar ja Kyllikki	ohj. Toivo Mikkola
-"-	89 Runar ja Kyllikki	ohj. Toivo Mikkola
	(Kats. 971 h.)	
-"-	90 Nuori Mylläri	ohj. Satu Niiranen
-"-	91 Vaahteramäen Eemeli	ohj. Leena Nuortila
-"-	92 Mimmi Paavaliina	ohj. Leena Nuortila
-"-	93 Peter Pan	ohj. Leena Nuortila
-"-	94 Kätkäläinen	ohj. Veli Pekka Halmila
-"-	95 Simpauttaja	ohj. Pentti Lampinen

-”-	96	Matkalaukkukostaja	ohj. Pentti Lampinen
-”-	97	Mooseksen pontikka- pisnes	ohj. Veli-Pekka Halmila
-”-	98	Onnellinen Mies	ohj. Kari Kajaus
-”-	99	Mies, joka ei osannut sanoa ei	ohj. Kari Kajaus.
-”-	2000	Tervatyttö	ohj. Pauli Haataja

Kesän 2001 näytelmäksi on valittu Unto E. Heikuran “Kylän viimeinen nainen” uudelleen sovittuna. Näytelmän ohjaa Jukka Jauhiainen.

Sisällä esitetyt näytelmät

Syksyllä 1974 harjoiteltiin Unto E. Heikuran kirjoittama näytelmä **Yli nollarajan**. Tämä näytelmä on kertomus siitä, että päättäjät, kansanedustajat ovat niin kuin unohtaneet syrjäseudut. Niinpä Kuhmosta lähetettiin kaksi uskottua miestä Eduskuntaan peräämään mihin Perustuslaki on joutunut. Nämä miehet löytävät peruslain Eduskuntatalon kellarista ruumisarkkuun unohtuneena ja tuovat ko. lain ruumisarkkuineen Kuhmoon. Näitten miesten Helsingin matkan kuvasi filmille Timo Linnasalo. Esitys tapahtui siten, että Helsingin reissu näkyi valkokankaalta ja muu osa näyttämöllä tapahtuen, vuorotellen. Ohjaajana oli Ahti Ahonen, nykyisin Vaasan teatterin johtaja.

Vuonna 1978 esitettiin Ruma Elsa Teppo Korhosen ohjaamana. Vuonna 1979 ja 1980 esitettiin Pohjalaisia Toivo Mikkolan ohjaamana. Vuonna 82 Tukkijoella samoin Toivon ohjaamana. Näytelmät Kun ruusut kukkivat; Ruma Elsa ja Tukkijoella käytiin esittämässä Kostamuksessa, Kostamuksen rakennusvaiheen aikana. Tukkijoella näytelmä esitettiin Suomussalmen kesäteatterissa tilausnäytäntönä. Vuonna 1983 tai 1984 oli vuorossa Minna Ganthin Anna-Liisa Toivon ohjaamana. Tällä osallistuttiin Yhteispohjoismaisiin Harrastajateatterikatselmukseen Rovaniemellä Lappiatalossa sekä Suomen Nuorison tai Harrastajateatteriliiton katselmukseen Kuopiossa. Vuonna 1985 esityksenä oli pieninäytelmä “KETTU” Toivon ohjaamana. Tämä myös esitettiin Teatterikatselmuksessa Rovaniemellä sekä myös Porissa. 1980-1990 vaiheessa oli esityksenä Timo T. Mukan

kirjoittama Kyyhky ja unikko myös Toivon ohjaamana.

Kesäteatterinäytelmiä on esitetty 1970-luvulla vakiintuneen käytännön mukaan 10-11 kertaa kesässä. Ensi-ilta on aina ollut viikko jälkeen juhannuksen, neljänä viikonloppuna ja kolmena keskiviikkona, aina nykyvuosiin asti.

Näyttelijöinä on ollut noin kymmenkunnan aktiiviharrastajan lisäksi useita satoja vain muutamissa näytelmissä mukana olleita henkilöitä, jopa pitkienkin matkojen takaa perukoista.

Monta kertaa näytelmän pääroolissa ja rooleissa on ollut näyttelemässä ns. ensikertalainen, onnistuen kiitettävästi. Eli jokainen, joka on mukaan lähtenyt on hoitanut tehtävänsä vastuuntuntoisesti. Pitkän aikaa mukana olleille kesäteatterissa mukana oleminen on melkein kuin elämäntapa.

Näytelmien lavastukset on usein suunniteltu kulloisenkin ohjaajan kanssa yhteistyönä ja rakentamisesta on huolehtinut joku tai jotkut osaavat ihmiset. Ammattilavastajaa on käytetty vain näytelmässä Runar ja Kyllikki, Oskari Torvinen Kajaanin Kaupunginteatterista ja Kettu Veikko Forsberg Joensuun Kaupunginteatterista. Samoin puvustus, vain muutaman kerran on turvauduttu ulkopuolisen puvustajan apuun.

Kuuluvuuden parantamiseksi hankittiin äänentoistolaitteet vuonna 1975. Asiantuntijana oli Joensuun Kaupunginteatterin tehoste/valaistusestari. Näitä laitteita on uusittu tarpeen ja varojen mukaan 1980 ja 1990-luvulla. Alkuaikoina näitä laitteita vuokrattiin myöskin muiden yhdistysten käyttöön mm. jääkiekko-otteluiden selostamiseen.

Valonheittämiä hankittiin muutamia 1980-luvun alussa. Näille teki ohjauspöydän Veikko Klemetti. Mainittakoon, että nämä valot olivat lainassa useina kesinä Kuhmon Kamarimusiikin esityksissä sekä koululaisten teatteriesityksissä.

Videokamera ja nauhuri hankittiin näytelmien tallentamiseksi, opiksi ja ojennukseksi sekä muistoksi. Olisiko ollut Ikiliikkuja, joka ensimmäiseksi tallennettiin.

LAPSITEATTERI

Muistaakseni vuonna 1974 järjestettiin ensimmäinen Lapsiteatterileiri, Kosken koululla. Aktiivisena puuhamiehenä eli -naisena oli Taimi Haikonen. Tämä leiri pidettiin ainakin kolmena kesänä. Ohjaajina olivat Harrastajateatteriliiton ja Suomen Nuorison Liiton palkkaamana Ahti Ahonen Tampereelta, Satu Niiranen Liperistä ja Elina ja Jussi Rainio Tampereelta. Valvojana oli mm. Ulla Tapaninen Kuhmosta. Leiriläisiä oli aina n. parikymmentä. Leirillä valmistui aina joku pienoisnäytelmä, joka esitettiin aina leirin päätöstilaisuudessa yleisölle. Joitakin näytelmiä esitettiin myös talvella ala-asteen salissa. Lapsiteatterikerhojakin toimi monena talvena, parhaillaan jopa kolme kerhoa, joista yksi Lentiirassa. Vetäjinä kerhoissa toimi alkuun Kaarina Kähkönen ja Elina Pääkkönen. He myös ohjasivat ensimmäisen lasten esittämän näytelmän, joka esitettiin kesäteatterissa Kelolla vuonna 1977. Näytelmä oli PEKKA JA PÄTKÄ eli Elämää Savikylässä, yleisöä oli ihan mukavasti. Tämän näytelmän harjoitteluajana kävi muuten niin, että jotkut "arat" lasten vanhemmat kielsivät lastensa mukana olemisen, koska katsoivat näytelmän "kantaa ottavaksi". Ehkä siksi, että tekstissä on osuusliikkeen ja yksityisyritteliäisyyden vastakkainasettelua. Muttalopulta kuitenkin saivat halukkaat olla mukana. Samana kesänä oli myös toinen lapsiteatteriesitys kesäteatterissa. Edellisenä vuonna Kuhmon kulttuurisihteeriksi tullut Toivo Mikkola piti myös lapsiteatterikerhoa ja ohjasi "kissanäytelmän" PEKKA TÖPÖHÄNTÄ. Näytelmä esitettiin myös Kelon kesäteatterissa. Katsojia riitti tähänkin.

Tästä alkoi Toivon ohjaama lapsiteatterikausi. Kesällä 1978 oli Peppi Pitkätossu hevosineen. Peppiä käytiin esittämässä Seinäjoella Törnävän kesäteatterissa, Harrastajakesän aikana. Seuraavana kesänä oli Multikankaalla "Sirkuskoiran tarina". Seuraavana vuonna oli vuorossa "KILJUSTEN HERRASVÄKI". Tämä taisikin jäädä toistaiseksi viimeiseksi lapsiteatteriesitykseksi Multikankaalla. Myöskin talvisin oli lapsiteatteriesityksiä Toivon ohjaamana. Useita näytelmiä käytiin esittämässä lähikunnissa, kuten Paltamossa, Suomussalmella sekä Nurmeksessa. PAN JA KAUPUNKI esityksellä kävimme Seinäjoen Harrastajateatterikesässä ja myös Tampereella Lapsiteatterikatselmuksessa. Siinä tilaisuudessa oli mahdollisuus tutustua muiden lapsiteattereiden esityksiin. Kahden päivän aikana oli 19 esitystä eri puolelta Suomea. Katselmuksen oli järjestänyt Suomen Nuorison Liitto ja Harrastajateatteri Liitto.

Oli muuten 1990-luvun puolella yksi lapsiteatterinäytelmä Multikankaalla **talvella ulkona**, Leena Nuortilan ohjaamana. Siinä lapset esittivät metsän eläimiä eli sellainen satunäytelmä.

Mainittakoon, että tällöin tapahtui ns. pohjanoteeraus sikäli, että pääsylipun ostaneita oli vain **kuusi** henkeä. Syy mikä lie. Oli kieltämättä vähän ärsyttävää, että lapsiteatteriesityksiin monesti jotkut aikuiset toivat lapsensa ja kysyivät, että kuinka kauan näytelmä kestää ja hakivat esityksen loputtua lapset pois. Vierastivatko jotkut aikuiset sanaa lapsi? Esitykset oli kuitenkin tarkoitettu koko perheelle.

KOULUTUS

1970 -luvun alkaessa oli Kainuussa Kuhmon lisäksi kesäteatteri Paltamossa ja Suomussalmella. Jonkun aloitteesta, en tiedä kenen, puuhasivat ja perustettiin OULUN LÄÄNIN HARRASTAJATEATTEREIDEN YHTEISJÄRJÄSTÖ eli OLHY. Tämän järjestön tarkoituksena oli järjestää koulutusta alan harrastajille. Tämä järjestö toimi pääasiassa Oulun Läänin Taidetoimikunnan avustusten turvin ja pienin jäsennäyttämöiden maksuin. Vuonna 1975 järjesti Kuusamon Näyttämö ensimmäisen näyttämötyön kurssin OLHY:n nimissä Kuusamossa. Kuhmosta kurssilla oli viisi osanottajaa. Kouluttajina oli alan ammattiohjaajia. Ohjaajien palkanmaksajaksi saatiin yleensä alan valtakunnalliset liitot kuten Harrastajateatteri, Suomen Nuorison ja Työväen Näyttämö Liitot. Vuonna 1976 vastaava kurssi järjestettiin Kuhmossa. Osanottajia oli yli 20 henkeä eripuolilta Oulun lääniä, vaikkakin enin osa oli Kuhmosta. Kuhmon kurssilla oli samoin ammattiohjaajia, eri liittojen palkkaamina. Kuhmossa oli ohjaamassa Ahti Ahonen, Jukka-Pekka Rotko sekä muistaakseni Satu Niiranen. Tehosteista ja valoista kävi luennoinnassa Tampereelta Pyynikin Kesäteatterin tehostemestari Raimo Putkonen. Samainen kurssi oli seuraavana vuonna Paltamossa. Sielläkin oli joitakin kuhmolaisia oppia saamassa. Vuonna 1978 oli vuorossa Raahe länsirannikolla, sielläkin oli viisi henkeä Kuhmosta. Nämä kurssit olivat kestoiltaan viikon mittaisia. Jostakin syystä OLHY:n toiminta nukahti sinne rannikolle tai Ylivieskaan, sillä siellä olisi pitänyt olla seuraava kurssi. Mainittakoon tässä, että OLHY:n puheenjohtajuus vaihtui aina kurssi-paikan mukaan. Kuhmon kurssivuonna oli puheenjohtajana Heikki Piirainen. Johtokunnan jäsenenä oli henkilö joka jäsennäyttämöstä.

Usein myös muille kursseille on joku henkilö osallistunut. Leena Nuortila osallistui Suomen Harrastajateatteri Liiton ohjaajakoulutukseen, kolmiosaiselle aina viikon kerrallaan kestäväälle jaksolle 1990-luvun alussa sekä Anelma Huotari viikon kestäväälle, Kalevan Nuorten Liiton järjestämään ohjaajakoulutukseen, samoin 1990-luvun alussa. Koulutusmielessä sekä palkkioksi kevään/kesän aherruksesta on tehty 70-luvun alusta retkiä Tampereen Teatterikesään. Siellä katsottiin aina 2-3 esitystä, kohokohtana aina Pyynikin Kesäteatteri. Myös samalla vähän silmäiltiin, että olisiko siellä sellaista näytelmää, jota voisi Kuhmossa esittää. Ensimmäisen kerran kävimme vuonna 70 ja sen jälkeen toistakymmentä kertaa, toistaiseksi. Mukana on ollut aina noin 30 henkeä.

Vuonna 1982 kävimme Seinäjoen Harrastajateatterikesässä katsomassa muiden harrastajien esityksiä. Siellä voisi käydä useamminkin. Samoin on käyty katsomassa isommalla tai pienemmällä porukalla muiden harrastajateattereiden esityksiä vuosittain, lähikunnissa.

Vuonna 1993 oli läänintaiteilija Riitta Männyn puuhaamana sellainen koulutus, että Kainuun kesäteatterilaiset kokoontuivat katsomaan kainuulaisia kesäteatteriesityksiä. Tapahtuma oli kaksipäiväinen. Ensin katsoimme Vuolijoen esityksen, sitten Paltamon ja lopuksi Suomussalmen esityksen. Tämän jälkeen oli keskustelutilaisuus, jossa ammatti-ihmiset ruotivat esityksien hyviä sekä huonoja puolia sekä taloudellisia mahdollisuuksia toimia.

Ammatti-ihmisten puheista paistaa usein läpi, että heidän ei tarvitse välittää taloudesta kuten harrastajien. Eräskin sanoi kerran, että "jos rahat loppuu, niin ottakaa vekseli". Että sillä lailla.

Kuten edellä olevasta litaniasta voi päätellä, on Kuhmon Nuorisoseuran toiminnassa ollut pääpaino Kesäteatterilla / Kesäteatterissa ja muu toiminta on ollut vähäistä.. Lukuun ottamatta talkoita kesäteatteripaikalla.

Vuonna 1992 järjestettiin ohjelmalliset iltamat Ahovaaralla **Kaation pirtissä** ja ne onnistuivat kaikin puolin hyvin. Oli tarkoitus myös järjestää myös seuraavana syksynä, mutta yhteensattumien vuoksi iltamat jouduttiin perumaan.

Nuorisoseura

Kuten alussa mainitsin oli alussa Kuhmon Nuorisoseurassa erilaisissa opintokerhoissa. Mutta näytelmätoiminnan alettua jäi muu kerhotoiminta vähemmälle. Näytelmätoiminnassa oli mukana aikaisemmin toimineen Kuhmon Näytelmäkerhon henkilöitä eli toiminta oli niin kuin yhteistä.

Vaikkakin rahaliikenne kulki Nuorisoseuran tilinpidon kautta, samoin markkinointi. Mutta ehkä kuhmolaisille oli Nuorisoseura nimi uutta, vierasta tai tuntematonta. Tai että Nuorisoseura on vain nuoria varten. (Nykyisinkin kuulee joskus jonkun "aikuisen" sanovan että sinäkin vanha akka/ ukko oot Nuorisoseurassa).

Ehkä edellinen on syynä siihen, että vuoden 1972 kesäteatteriesityksen markkinointiin otettiin käyttöön nimi KAINUULAISTEATTERI ja kuitenkin seuraavaksi kesäksi muutettiin nimeksi KUHMOLAISTEATTERI ja on Kuhmolaisteatteri edelleen.

Liekö ollut kesäteatterin syytä vai minkä, että scuralla jäsenmaksutulot jäivät vähemmän merkitykselliseksi ja 60-luvun lopulla jäsenmaksut jäivät kokonaan perimättä. Siitä oli seurauksena se, että ei oikein tiennyt että ketkä ovat seuran jäseniä ja ketkä eivät.

Niinpä sitten kävi niin, että jotkut Nuorisoseura-nimeä vierastavat henkilöt puuhasivat nimen muuttamista KUHMOLASTEATTERIKSI vuonna 1975. Säännöiksi olivat kelvanneet kuitenkin seuran voimassa olevat säännöt.

Jotkut pitivät Nuorisoseuraa Keskustalaisena järjestönä, vaikka se ei sitä ole vaan on poliittisesti sitoutumaton (siihen aikaan Kainuun Sanomat-lehden talossa oli toimistot Keskustalla ja Kainuun Nuorisoseurojen Keskusseuralla).

Niinpä sitten kutsuttiin koolle ylimääräinen yleinen kokous keväällä 1975. Kokoukseen saapui yli 20 henkeä. Kiivaiden, jopa henkilökohtaisuuksiin menneiden puheenvuorojen jälkeen, puolesta ja vastaan, päädyttiin äänestykseen. Äänestyksen tulos oli n. 90 % Nuorisoseura-nimen puolesta ja n. 10 % uuden nimen kannalla. Niinpä virallinen nimi on edelleen Kuhmon Nuorisoseura ry. Kokouksen jälkeen joku sanoi, että kokous oli huonosti järjestetty. Ehkäpä se oli huonosti tai HYVIN.

Heti tämän kokouksen jälkeen ns. listattiin toiminnassa mukana olleiden henkilöiden nimet ja jaettiin jäsenmaksua varten pankkisiirrot. Tämän jälkeen on tämä asia ollut kunnossa. Kun Suomen Nuorison Liitto aloitti valtakunnallisen jäsenrekisterin pitämisen, liitettiin heti siihen mukaan. Eli liitto perii jäsenaksut ja palauttaa seurojen osuudet seuroille, perien työstään pienen korvauksen.

TALOUDESTA

Seuran talous on ollut kuin Itä-Suomen vaara-alue, on ollut sekä myötä-että vastamäkeä. Koska pääsylipputulot ovat olleet pääasiallisin tulon lähde, niin katsojamäärillä on ollut suuri merkitys talouteen. Samoin kuin säästäväisyydellä. Alkuaikoina ei Kainuussa ollut kesäteatteria muualla kuin Kuhmossa. Ehkäpä siksi oli katsojia runsaasti. Sitten alkoivat kesäteatteriesitykset myös Paltamossa ja Suomussalmella. Mutta viimevuosina on kesäteatteri toiminut Kainuun joka kunnassa, joten kilpailua on.

Alkuaikojen runsaista katsojamääristä sanoivat jotkut, että "myöhän ne on hankittukin", rahat nimittäin, niin että oli niinkuin kädestä suuhun elämistä. Niinpä KETTUVAARIKIN aloitettiin valmistaa velan kanssa. Lopulta alkoi kuitenkin mieliala muuttua niin, että alettiin säästää tulevaa varten, niin että päästäisiin ainakin seuraavaan esityskauteen. Ja että voitaisiin hankkia tarvittavia laitteita Kesäteatterin muututtua Multikankaalle. Omaa rahaa rakentamiseen käytettiin useita kymmeniä tuhansia. Silloin oli myös talkoohenki korkealla rakennuksien siirtämisineen, uuden paikan rakentamisineen mm. kuistit, kioski ja kaapelien kaivamiset ym.ym.

AVUSTUKSET

Vuonna 1972 saatiin ensimmäisen kerran Kuhmon kunnalta avustus esityksen valmistamiseen, määrä oli 2000 mk. Tästä kiitokset Koivusillan Jussille. Ollessaan kunnanvaltuustossa hän oli esittänyt, että "koska kamarimusiikkikin saa niin kesäteatterinkin pitää saada." Kunnan avustuksesta päätti alkuun kunnanhallitus /valtuusto, joille puheenjohtaja lähetti anomuksen. Myöhemmin avustuksien jako siirtyi kulttuurilautakunnalle. Tämä avustussumma kehittyi niin, että 80-luvun alkaessa summa oli jo 10.000 mk. Mutta sitten päättäjät asettivat katoksi enintään 10.000 mk yhdelle yhdistykselle.

Multikankaalle muuttopuuhiien aikaan Kuhmon kunta avusti kesäteatterin rakentamista yli 30.000 markalla. Sitten myöhemmin oli ideana katsomon kattaminen, johon kunnan insinöörin arvion mukaan riittäisi 15.000 mk. Ko. summaa anottiin ja se myös saatiin. Mutta kun kattaminen piti aloittaa niin insinööri tarkemmin tutkittuaan totesi, että sillä rahalla saataisiin katettua vain kolme penkkiriviä. Niinpä sitten pidetyssä johtokunnan kokouksessa päätettiin luopua kattamishankkeesta sekä päätettiin anoa saada käyttää rahat muihin hankintoihin. Ja se lupa saatiinkin kaneetilla että rahat pitäisi käyttää siihen mihin ne on anottukin. Mainittakoon, että kyseisessä johtokunnan kokouksessa jäsen Heikki Piirainen sanoi, että "kesäteatterissa pitää kastua" niin kuin harvoin kastuukin.

Lapsiteatteritoiminnan aikaan saatiin avustusta muorisolautakunnalta, noin 3000 - 4000 mk vuosittain. Mutta ko. toiminta lopahti 80 luvun alkuun niin nuorien jäsenien määrä väheni alle 2/3 osan niin lopetettiin tämän avustuksen anominen. Myöskin tässä vaiheessa oli puute vetäjistä. Oulun Läänin taidetoimikunnalta anottiin aina Lapsiteatterileirin järjestämiseen, ja myös saatiin 3-4 tuhatta vuosittain. Kerran suunniteltiin järjestää valtakunnallinen Lapsiteatterileiri. Niinpä sitten avustusanomus Läänin Taidetoimikunnalle, summa 15.000 mk. Taidetoimikunta myönsi 1000 mk ko. leirin suunnitteluun. Tämä unelma hautautui. Jos olisimme saaneet anotun summan niin tapahtuma olisi pystytty viemään läpi. Toteuttamisessa olisi ollut mukana Keskusseura puhumattakaan Suomen Nuorison, Kalevan ja Harrastateatteriliiton tuesta. Ehkäpä leiri olisi osattu järjestääkin.

Vuonna 1974 saatiin Läänin Taidetoimikunnalta avustusta 4000 mk Yli Nollarajan- näytelmän valmistamiseen. Tämä summa käytettiin elokuvaosan filmaukseen, matkaan Eduskuntataloon saakka. Suurin avustus Läänin Taidetoimikunnalta (10.000 mk) saatiin Runar ja Kyllikki-näytelmään, ammattilavastajan palkkaamiseen. Saatiin myös kesällä 1981 pidettyyn näyttämötyön kurssiin 3000 mk. Muutoin ei joka vuosi anottukaan vaan silloin kun olisi tai oli todella tarvis. 1980-luvulla saatiin kerran Suomen Kulttuurirahaston Kainuun rahastolta 3.000 mk avustus. Myös Kuhmon Kansalaisopisto on ollut myötämielinen teatteriharrastukselle. Useina vuosina on harjoitusaikana ollut Kansalaisopiston näytelmäpiiri opiston maksaessa ohjaajan palkan. Runar ja Kyllikin harjoitusaikana v. 1987-88 jopa koko talven kestäväenä näyttämötyön kurssina.

TOIMINNASTA MUUTA

Joskus on annettu ohjelma-apua erilaisiin tilaisuuksiin. On esitetty pieniä sketsejä ym.y.m. Näillä olisi kysyntää kun vain joku panisi juttuja paperille. TV 2:n aloittaessa näkymisen täälläkin pääsimme tai jouduimme esittämään ohjelmaa televisioon. Kävimme harjoittelemassa Sotkamossa kerran ja hyväksytyksi tulimme. Ohjelma tuli ulos suorana TV-lähetyksenä ulos. Sketsi oli Unto E. Heikuran kirjoittama.

Kuusikymmenluvulla osallistuttiin kunnan raittiuslautakunnan järjestämään raittiusuimintakilpailuun, muiden järjestöjen tavoin ja pärjätkin hyvin. Samoin järjestettiin muutamat hiihtokilpailut, jossa miteltiin paremmuudeta Ahovaaran Nuorisoseuran kanssa. Vuoroin häviten vuoroin voittaen. Seisemän-kahdeksankymmmluvun vaihteessa toiminnassa mukana olleilla henkilöillä oli paljon muutoinkin kanssakäymistä kuin teatterin merkeissä. Käytiin vierailulla toistensa luona sekä touhuttiin muutenkin yhdessä. Pidettiin saunailtoja ynnä muuta.

Tampereen teatterikesäretkien lisäksi on myös käyty katsomassa muiden harrastajateattereiden esityksiä jopa kauempanakin. Mm. Kiteellä Kettuvaari, Puolangalla Askanmäen Kaunis Kaija. Kerran Raahessakin. Ja myös ammattiteattereihin Kajaaniin, Kuopioon ja Ouluun. Suuremmilla ryhmillä linja-autolla ja pienimmillä henkilöautoilla. On myös käyty kaikissa Kainuun kesäteattereissa.

Kerran on osallistuttu Suomen Nuorison Liiton järjestämään seminaariin Pyhätunturilla. Myös on otettu osaa useamman kerran Kainuun, Yläsavon ja Lapin Nuorisoseurojen Keskusseurojen yhteisiin neuvottelutilaisuuksiin eli seminaareihin.

Vartioidun kylän näyttelijäporukalla kävimme v. 1975 Mallorcalla ja Kylän viimeisen naisen joukolla v. 1978 Dubrovnikissa.

EDUSTUS

Kuhmon Nuorisoseuralla on ollut edustaja melkein jatkuvasti Kainuun Nuorisoseurojen Keskusseuran johtokunnassa, joinakin vuosina kaksikin. OLHY:n johtokunnassa ovat olleet Heikki Piirainen ja Teppo Korhonen, myöskin puheenjohtaja on ollut kokouksissa mukana. Suomen Nuorison Liiton johtokunnassa on ollut varajäsenenä allekirjoittanut.

On myös otettu osaa Keskusseuran yleisiin kokouksiin, joskus useamman henkilön voimin. Kuhmon kulttuurilautakunnassa on ollut Pentti Romppanen ja varalla Kauko Huusko.

HALLINTO

Kuhmon Nuorisoseura r.y. on tietääkseni ollut aina oikeustoimikelpoinen elikkä tiedot yhdistysrekisterissä ovat olleet ajantasalla. Hallituksen ovat muodostaneet yleisessä kokouksessa valitut, puheenjohtaja ja kahdeksan johtokunnan jäsentä, joista puolet vuosittain erovuorossa. Puheenjohtajina ovat olleet seuraavat henkilöt tässä järjestyksessä: Martti Sipponen, Martti Korhonen, Heikki Piirainen, Kauko Huusko (20 v.) Tuomo Määttä ja vuoden 2000 alusta Jukka Jauhiainen, Vuonna 1972 puheenjohtajan tehtäviä hoiti varapuheenjohtaja Antero Kokkonen. Kokkosen jälkeen varapuheenjohtajana ovat olleet Teppo Korhonen, Tapio Pääkkönen, Veikko Huotari ja Leena Nuortila, kukin sääntöjen salliman kuuden vuoden jakson. Sekä Jukka Jauhiainen. Vuoden 2000 alusta Tuomo Piirainen.

Sihteerinä on toiminut alkuun mm. Pirkko Piirainen ja Eeva Valtanen (myöhemmin Kyllönen). Sitten 70-luvun alusta kuusivuotiskausia: Heikki Piirainen, Mikko Klemetti, Kyösti Pulkkinen ja Sirkku Malinen. Nykyään Esko Partanen.

TALOUS

Talouden hoito on ollut koko ajan osaavissa käsissä. Edesmennyt Säästöpankin kirjanpitäjä Eeva Valtanen (myöh. Kyllönen) toimi taloudenhoitajana 19 vuotta. Ja hänen jälkeensä Airi Kilponen, hänkin kirjanpitäjänä toimiessaan. Hänen muuttaessa pois Kuhmosta on tehtäviä hoitanut alan eri tili- eli isännöintiyritykset.

MUUTA

Joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta suurin osa johtokunnan jäsenistä on ollut hallituksessa täydet sääntöjen sallimat kuusi vuotta yhtäjaksoisesti. Johtokuntaan on myös aina valittu nuoria henkilöitä päättämään asioista.

Yleensä johtokunnan jäsenet ovat olleet kiitettävän aktiivisia, sillä 20

vuoden puheenjohtajakauteni aikana vain kaksi kertaa johtokunnan kokous ei ole ollut päätösvaltainen.

Vuosittain on pidetty yleisiä kokouksia kaksi, syyskokous yleensä loka-kuussa ja vuosikokous tammikuussa. Johtokunnan kokouksia aina asioiden vaatiessa, vuosittain keskimäärin kuusi kertaa. Asioista on myöskin pystytty päättämään yksimielisesti.

Vain yhden kerran on päädytty äänestystulokseen..Se tapahtui kesäteatterinäytelmän valinnassa v. 81. Valituksi tuli "Putkinotko".

ANSIOMERKIT JA HUOMIONOSOITUKSET

Kuparisen Nuorisoseura - merkin suoritti 70-80-luvun vaihteessa neljä henkilöä: Elina Pääkkönen, Matti Pikkarainen, Kauko Huusko, yhtä en muista.

Suomen Nuorison Liitto on anottaessa antanut Hermannin arvonimen Tauno Rautiaiselle, Eeva Kyllöselle ja Kauko Huuskolle.

Hopeisen Nuorisoseura merkin Heikki Piiraiselle hänen täyttäessään 50 vuotta.

Kultaisen Nuorisoseura merkin allekirjoittaneelle jättäessäni puheenjohtajan tehtävät.

Tässä vaiheessa voinen lausua kiitokseni kaikille vuosien mittaan toiminnassa mukana olleille henkilöille, johtokunnassa, näyttelijöinä ja muissa eri tehtävissä toimineille vastuuntuntoisille ihmisille. Erityisesti Koivusillan Jussille pitkäaikaisesta ohjaajan työstä ilman palkkaa ja Haikosen Taimille lapsiteatterin puuhanaisena.

LOPUKSI

Tämän sepustukseni olen kirjoittanut suurimmaksi osaksi muistini mukaan. Mutta sanoisin tämän pitävän paikkansa yli 90 %:sesti. Pyrkiesäni siihen, että tästä ei olisi tullut pelkkä nimiluettelo, olen siinä suhteessa pyrkinyt mahdollisimman vähään.

Talvella 1998-1999 aikaansaaneena

Kauko Huusko